

Комунальна організація (установа, заклад)
Шосткинський дошкільний навчальний заклад
(ясла-садок) № 9 «Десняночка»

АДАПТОВАНА ПРОГРАМА
ГУРТКА
«БАРВІНКОВИЙ ЗАПОВІДНИК»
(ДЛЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ)

Досвід роботи
вихователя-методиста
дошкільного закладу освіти
№ 9 «Десняночка»
м. Шостка Сумської області
Васильєвої Н. А.

Шостка - 2025

Схвалена рішенням педагогічної ради Шосткинського дошкільного навчального закладу (ясел-садка) № 9 «Десняночка» від 28.08. 2025 р., протокол № 1

Складена вихователем-методистом **Васильєвою Н.А.** ЗДО № 9 «Десняночка»

Рецензенти:

Осадча М.А. – завідувач ЗДО № 9

Костіна Л.П. – вихователь-методист ЗДО № 5

Адаптована програма гуртка *«Барвінковий заповідник»* для дітей старшого дошкільного віку.

Програма є доробком з досвіду роботи вихователя-методиста Васильєвої Н.А.

Програма направлена на формування у дітей екологічної компетентності - екологічної свідомості, мислення і цінностей; розвитку позитивного відношення до оточуючої природи через розширення взаємодії з її об'єктами, вміння отримувати емоційне задоволення від спілкування і допомоги їм.

Зміст

1. Вступ	4
2. Пояснювальна записка	5
<i>2.1. Основне призначення програми.....</i>	<i>5</i>
<i>2.2. Загальна характеристика програми.....</i>	<i>5</i>
<i>2.3. Спрямування діяльності.....</i>	<i>6</i>
<i>2.4. Принципи програми.....</i>	<i>6</i>
<i>2.5. Підходи до організації освітньої роботи</i> <i>з дітьми</i>	<i>7</i>
<i>2.6. Очікувані результати.....</i>	<i>7</i>
3. Мета та завдання	8
<i>3.1. Мета програми.....</i>	<i>8</i>
<i>3.2. Завдання програми.....</i>	<i>8</i>
4. Зміст програми	9
<i>4.1. Орієнтовний розподіл тем на рік.....</i>	<i>9</i>
<i>4.2. Орієнтовний тематичний розподіл завдань на</i> <i>рік</i>	<i>10</i>
5. Основні показники компетенції дітей.....	17
6. Використана література.....	19

1. Вступ

*„Я прагнув, щоб перш ніж розгорнути книжку,
прочитати по складах перше слово, діти
прочитали сторінки найпрекраснішої
в світі книги – книги природи”.*

В.О. Сухомлинський

Новою тенденцією в теорії і практиці розвитку дітей дошкільного віку є включення екологічної освіти як складової в систему навчально-виховної роботи закладу дошкільної освіти з метою всебічного розвитку дитини, оскільки формування особистості поза світом природи неможливе. Тож надзвичайно важливо переосмислити цінності, які спрямовують життєдіяльність людини, адже саме система цінностей визначає розвиток особистості.

Завдання екологічної освіти полягає в нагромадженні, систематизації, використанні екологічних знань, вихованні любові до природи, бажання берегти і примножувати її, у формуванні вмінь і навичок діяльності в природі.

Зміст її полягає в усвідомленні того, що світ природи є середовищем існування людини, тому вона має бути зацікавлена в збереженні його цілісності, чистоти, гармонії. Екологічне виховання неможливе без уміння осмислювати екологічні явища, робити висновки щодо стану природи, виробляти способи розумної взаємодії з нею. Водночас естетична краса природи сприяє формуванню почуття обов'язку і відповідальності за її збереження, спонукає до природоохоронної діяльності, запобігання нанесенню збитків природі.

Метою екологічної освіти є формування у дитини екологічної компетентності - екологічної свідомості, мислення і цінностей. Передумова для цього – екологічні знання, наслідок – екологічний світогляд. Екологічну свідомість як моральну категорію потрібно формувати з дошкільного віку.

На основі екологічного мислення і свідомості формується екологічна культура, яка передбачає глибокі знання про навколишнє середовище (*природне і соціальне*), екологічний стиль мислення і відповідальне

ставлення до природи, вміння вирішувати екологічні проблеми, брати безпосередню участь у природоохоронній діяльності.

2. Пояснювальна записка

2.1. Основне призначення програми

Не бездумне нашпигування малят екологічними знаннями, а:

- виховання гуманної, соціально-активної, творчої особистості дошкільника, здатної розуміти і любити навколишній світ, природу і дбайливо ставитися до них;
- формування у дітей основ екологічної свідомості і екологічної культури через вплив на дитячі емоції;
- розвиток естетичного почуття та любові до природи, що спонукає відмовитись від споживацької психології, через розширення взаємодії з об'єктами оточуючого світу;
- розвиток чуттєвих і емоційних усвідомлень взаємозв'язків і взаємозалежностей людини і природи;
- навчання дітей вмінню самостійно діяти з предметами задля їх пізнання та оволодінню ними через пошуково-дослідницьку діяльність – основне призначення програми.

2.2. Загальна характеристика програми

Адаптована програма *«Барвінковий заповідник»* розроблена відповідно до *Базового компонента дошкільної освіти (нової редакції)*, згідно освітньої лінії «Дитина у природному довкіллі», де чітко визначено екологічну компетенцію: «усвідомлює себе частиною великого світу природи; знає про залежність власного здоров'я, настрою, активності від стану природи, її розмаїття і краси; виявляє інтерес, бажання та посильні вміння щодо природоохоронних дій».

Програма призначена для роботи з дітьми старшої групи (5-6 років). Бо саме в цьому віці у дітей з'являється здатність до осмислення причинно-наслідкових зв'язків і до абстрактного мислення, що необхідно для розуміння існуючих в природі взаємозв'язків.

Програма орієнтована на нову концепцію виховання дітей дошкільного віку, в основі, якої особистісно орієнтована модель виховання,

індивідуальний підхід до розвитку інтелектуальних і творчих здібностей дитини.

Програма направлена на формування у дитини гуманного погляду на природу, допомогу їй зрозуміти: людина і природа тісно пов'язані між собою, тому турбота про довкілля є водночас турботою про людину, про її майбутнє, а отже те, що завдає шкоди природі, шкодить і їй самій.

Програма передбачає навчання дітей впродовж одного навчального року. Завдання і зміст програми узгоджені між собою, мають рекомендаційний характер.

Програма посиljena для засвоєння, зміст програми і методика роботи враховують вікові, психолого-фізіологічні особливості дітей, базується на усвідомленні педагогом потреби організовувати діяльність дітей так, щоб через самостійні відкриття, розв'язання проблемних завдань, різноманітні дії з природними об'єктами вони одночасно оволодівали новими знаннями, вміннями та навичками їх самостійного набуття; здійснює навчальний процес на принципах демократизму, поваги і любові до кожної дитини.

Весь матеріал дається в доступній і цікавій для дітей формі.

2.3. Спрямовання діяльності

Участь дошкільника в роботі гуртка екологічного напрямку створює сприятливі умови для прояву дітьми гуманних почуттів, готовності реалізувати їх у конкретній екологічній ситуації.

Діяльність гуртка направлена на становлення у дітей таких *базових якостей особистості*, як: людяність, спостережливість, відповідальність, самостійність, чуйність, допитливість, креативність.

Діти, розв'язуючи для себе життєві завдання, поставлені педагогом, використовують набуті знання та досвід і водночас на практиці порівнюють власні вчинки і вчинки інших з тим, що для них значуще й дороге, а до чого вони байдужі.

2.4. Принципи програми

- відповідність завданням освіти і виховання дітей дошкільного віку;
- збереження фізичного та психічного здоров'я дітей,
- науковість;
- доступність;

- гуманізація освітньо-виховного процесу;
- відповідність навчального матеріалу рівню анатомо-фізіологічного, психічного та інтелектуального розвитку дітей;
- особистісна орієнтація;
- повага і любов до кожної дитини;
- урахування індивідуальних особливостей дітей;
- активність особистості (*теоретичні знання закріплюються в практичній діяльності*).

2.5. Підходи до організації освітньої роботи з дітьми

Заняття гуртка проводяться два рази на місяць в II половину дня.

Наповнюваність групи: 10-12 дітей.

Вік дітей – 5-6 років.

Тривалість заняття 25 – 30 хвилин.

2.6. Очікувані результати:

- емоційно-позитивна реакція дітей на красу рідної природи;
- усвідомлення важливості бережливого ставлення до об'єктів природи;
- усвідомлення позитивного і негативного ставлення і впливу людини на природу;
- володіння навичками дбайливого ставлення до природного середовища, навичками догляду за об'єктами природи;
- дотримання правил природокористування, орієнтування у причинах забруднення навколишнього середовища;
- знання основних правил поведінки у природі;
- володіння знаннями та уявленнями про мешканців Червоної книги Сумщини, самоцінність кожної рослини і тварини;
- розуміння відповідальності людей за власну поведінку та стан природного довкілля;
- уміння обережно досліджувати, експериментувати з природними об'єктами, робити самостійні відкриття, установлювати взаємозалежності між різними об'єктами природи;
- вміння передавати свої враження від спілкування з природою в різних видах діяльності.

3. Мета та завдання

3.1. Мета програми: Розвивати у дітей чуття цінності і самоцінності природи; чуттєве і емоційне усвідомлення взаємозв'язків і взаємозалежностей людини і природи.

Виховувати любов, бережливе ставлення до всього живого на землі, здатність розуміти і любити навколишній світ, природу і дбайливо ставитися до них..

Допомогти дітям старшого дошкільного віку увійти в світ природи, знайти свої особисті форми спілкування з нею. Викликати у дітей бажання більше дізнатися про природу рідного краю та її мешканців.

Сформувати у дітей позитивне відношення до оточуючої природи через розширення взаємодії з об'єктами природи, вміння отримувати емоційне задоволення від спілкування і допомоги їм.

Сприяти застосуванню отриманих знань в повсякденному житті.

3.2. Завдання програми:

- створювати сприятливі умови для збагачення життєвих вражень дитини від природи рідного краю;
- збагачувати уявлення про природу рідного краю - різноманітність рослинного і тваринного світу, стан сучасного довкілля;
- формувати навички екологічно грамотної і безпечної поведінки в природі і побуті;
- розвивати емоційне задоволення дітей від спілкування з природними об'єктами, здатність сприймати, переживати і розуміти природу;
- сприяти закладанню основ екологічної свідомості і культури;
- активізувати дослідницько-пізнавальну діяльність дітей в процесі спілкування з природою;
- виховувати активну життєву позицію особистості в пізнанні оточуючого;
- навчати передбачати позитивні і негативні наслідки втручання людини в світ природи;
- створювати передумови розвитку таких базових якостей особистості, як: людяність, спостережливість, відповідальність, самостійність, чуйність, допитливість, креативність.

4. Зміст програми

Кожен з виділених розділів змісту окреслює оптимальний обсяг матеріалу для опрацювання з дітьми впродовж одного навчального року.

Педагог, плануючи систему занять на навчальний рік, може самостійно визначати послідовність тем, доповнювати чи змінювати запропоновану програмою тематику, мету і матеріал до неї.

Останній компонент програми «*Основні показники компетенції дітей*» - характеристика основних компетенцій дітей, сформованих під час проведення занять гуртка.

4.1. Орієнтовний розподіл тем на рік

Теми занять гуртка відповідають віку дітей.

Загальна кількість занять на рік – 16 (2 на місяць): в I кварталі (жовтень-листопад) - 4 заняття;

в II і III кварталах – по 6 занять.

Кількість теоретичних занять – 7

Кількість практичних занять - 9

4.2. Орієнтовний тематичний розподіл завдань на рік

Жовтень

I заняття. *«Цікаво про екологію».*

Мета: Ознайомити з завданнями гуртка. Дати дітям поняття про екологію, як науку, про те, що вона вивчає. Закріпити на прикладі казки про дівчинку Екологію знання про те, що людина є часткою природи, і існування людини без природи неможливе.

Розвивати почуття відповідальності, чуйність, спостережливість, допитливість, самостійність, креативність.

Виховувати емпатію, бажання турбуватися про природу, емоційне позитивне відношення до неї.

Матеріал: іграшки, книжка *«Екологія в картинках»*, крейда, вода, склянки, модель дерева, екологічна казка про дівчинку Екологію.

II заняття. *«Земля – наш спільний дім». Жива і нежива природа Землі.*

Мета: Розширити уявлення про світ живої і неживої природи як цілісної, взаємопов'язаної системи. Удосконалювати поняття, що Земля - наш спільний дім, і те, яким він буде, залежить від всіх і кожної людини окремо.

Підвести до розуміння необхідності охорони навколишнього середовища.

Розвивати у дітей естетичні, патріотичні почуття, почуття гордості за рідний край.

Виховувати почуття відповідальності, турботи, любові до рідної землі.

Матеріал: глобус Землі, ілюстрації з альбому «Рідна природа», збірка поезії *В. Терлицького* «Розілюсь по рідному краю», енциклопедія «Природа» (для дітей дошкільного віку), екологічна казка «Пробудження Землі».

Листопад

I заняття. *Знайомство з картою Сумщини. «Край, де я живу».*

Мета: Викликати у дітей бажання більше дізнатися про природу рідного краю та її мешканців.

Ознайомити дітей з географічною картою Сумщини, показати розташування на глобусі Землі.

Продовжувати формувати уявлення про різноманітність рослинного і тваринного світу нашого краю, ландшафт, особливості.

Розвивати уявлення про самоцінність природи.

Виховувати любов, турботливе ставлення до всього живого на Землі.

Матеріал: географічна карта Сумщини, глобус, ілюстрації з альбому «Рідний край – Сумщина», «Червона книга Сумщини», ілюстрації з зображенням рослин і тварин Сумщини, екологічна казка «Пригоди Колобка».

II заняття. *«Сторінками Червоної книги природи Сумщини».*

Мета: Дати дітям поняття про Червону книгу, її зміст і значення.

Сприяти розвитку пізнавальної активності дітей, допитливості, мислення.

Формувати навички дбайливого ставлення до природи, до місця, де живеш, свідоме розуміння Життя як найціннішого дару природи.

Розвивати емоційне позитивне відношення до природи рідного краю.

Виховувати чуйність, відповідальність.

Матеріал: Червона книга природи Сумщини, «Довкілля Сумщини» Л. Сопіла, А. Близнюк, ілюстрації з альбому «Моя Сумщина», гербарій,

мікроскоп, екологічна казка *«Як звірі до Червоної книги записувались»*, роздатковий матеріал для малювання, папір.

Грудень

I заняття. «Екологічний світлофор»

Мета: Ознайомити дітей з законами охорони природи, роз'яснити їх значення.

Розвивати у дітей чуття цінності і самоцінності природи; чуттєве і емоційне усвідомлення взаємозв'язків і взаємозалежностей людини і природи, почуття відповідальності за збереження природи.

Виховувати любов і бажання піклуватися про природу.

Матеріал: іграшка *«Світлофорчик»*, ілюстрації з зображенням різних моральних ситуацій, загадки про природу, екологічна казка *«Казка про Ромашку»*, вода, склянки, різні сипучі розчинні продукти, піпетки, соломинки, палички, кольорова фарба.

II заняття. Природа рідного краю. Екскурсія до краєзнавчого музею.

Мета:

Ознайомити дітей з поняттями *«краєзнавчий музей»*, його призначенням, цінністю для людей.

Ознайомити з куточком природи в музеї, експозиціями, репродукціями картин місцевих художників.

Збагатити знання про рослинний і тваринний світ рідного краю, правоохоронні заходи людей у нашому місті.

Розвивати у дітей естетичні почуття, пізнавальний інтерес, основи екологічного мислення і поведінки.

Виховувати відповідальність, самостійність мислення, активну життєву позицію особистості в пізнанні оточуючого.

Матеріал: експонати краєзнавчого музею.

Січень

I заняття. «Про що розмовляють пташки».

Мета: Розширити уявлення про зимуючих птахів нашого краю і про тих, які занесені до Червоної книги.

Формувати навички дбайливого ставлення до природного середовища через догляд за об'єктами природи (*птахами*).

Сприяти розвитку пізнавальної активності дітей в природоохоронній сфері життєдіяльності людини.

Виховувати допитливість, самостійність, співпереживання, турботу про пташок і бажання їм допомагати.

Матеріал: ілюстрації з зображенням зимуючих птахів нашого краю, зимових пейзажів і зимових явищ природи; прислів'я, приказки про птахів, народні прикмети про птахів, логічне завдання «Несподівана зустріч», проблемна ситуація «Чи потрібно рятувати пташенят?», розвивальна гра «Який будиночок оберуть пташки?».

II заняття. «Тварини з Червоної книги». Охорона тварин.

Мета: Поглибити знання про те, як берегти природу рідного краю.

Уточнити знання про рідкісних тварин нашого краю; викликати співчуття до їх проблем у холодну пору року.

Сприяти формуванню у дітей основ екологічно-доцільної поведінки.

Продовжувати розвивати у дітей пізнавальний інтерес до природи, екологічну свідомість, товариствність.

Виховувати чуйність, спостережливість, самостійність.

Матеріал: «Червона книга Сумщини. Тварини», дитяча енциклопедія «У світі тварин», ілюстрації з зображенням рідкісних тварин Сумщини, гра «Хто де живе», вірш «Гармонія», логічне завдання «Про що розповів їжачок» .

Лютий

I заняття. Складання екологічних казок.

Мета: Ознайомити дітей з поняттям «екологічна казка» і її особливостями: вона несе в собі науково достовірну інформацію про природу.

Формувати вміння обирати образи з живої та неживої природи та надавати їм ознак казковості.

Залучити дітей до складання екологічних казок, спираючись на досвід, здобутий під час безпосередніх спостережень.

Удосконалювати вміння дітей фантазувати; розвивати творчу уяву, естетичний смак, уявлення про взаємозалежності в природі (між людиною, рослинами і тваринами).

Розвивати креативність, навички екологічно доцільної поведінки в природі.

Сприяти закладанню основ екологічної свідомості і культури.

Виховувати любов, бажання піклуватися про «братів своїх менших».

Матеріал: програвач, диск з записом звуків природи, ілюстрації з зображенням об'єктів живої і неживої природи.

II заняття. «Бережімо ліси – легені планети»

Мета: Ознайомити з поняттям «ліс» як екологічною системою, з видами лісів, структурою лісу, з користю лісу в житті людини.

Формувати вміння помічати особливості життя рослин лісу залежно від пори року, стану погоди, якості догляду за ними людиною.

Розвивати у дітей пізнавальний інтерес до природного середовища, почуття відповідальності за природні багатства.

Виховувати бережливе ставлення до природи – лісу та його мешканців, чуйність, спостережливість, допитливість, самостійність.

Матеріал: ілюстрації з зображенням лісу, мешканців лісу, екологічні знаки, дослід з кип'яченою - некип'яченою водою і рослинами, художнє слово, екологічна казка «Розмова з лісом», психогімнастика «Чарівний ліс», гра-медитація «Ранок у лісі», обладнання і ватмани (2шт.) для малювання плакатів «Захистимо ліси!».

III заняття. «Коли жива вода стає мертвою». Досліди з водою.

Мета. Закріпити знання про воду, про її користь для всього живого на землі.

Формувати вміння розрізняти стани і ознаки води, вправляти в обстеженні об'єктів природи.

Розвивати спостережливість, інтерес до пошуково-дослідницької діяльності, вміння робити припущення, умовиводи, висновки.

Виховувати бережливе, економне ставлення до води, почуття відповідальності і бажання берегти водні ресурси.

Матеріал: ілюстрації Крапа і Краплинки, обладнання для проведення дослідів (склянки з водою, харчові барвники; побутове сміття – клптики різних матеріалів, скло, поліетиленовий пакет, тощо), ілюстрації - «Водойми», екологічні казки: «Казка про Краплинку», «Краплина роси», гра-медитація «Я Хмарка», екологічна гра «Чиста річка».

Березень

I заняття. *«Нежива природа. Досліди з ґрунтом, повітрям, сонячним промінням».*

Мета: Формувати елементи наукових знань про неживу природу: повітря, ґрунт, сонце, взаємозв'язки і залежності в ній.

Збагачувати життєвий досвід дітей шляхом дослідницької діяльності з об'єктами неживої природи.

Удосконалювати вміння робити самостійні відкриття, установлювати взаємозалежності між різними об'єктами природи.

Прищеплювати найпростіші правила поведінки в довкіллі.

Сприяти розвитку дослідницько-пошукової діяльності, розвитку мислення, уяви, мовлення, комунікативних вмінь.

Виховувати допитливість, самостійність, товаристскість, ініціативність.

Матеріал: обладнання для проведення дослідів – ємкості з сухим, вологим, мерзлим ґрунтом, палички, стаканчики, вода, пакети, дзеркальця, лупи тощо.

II заняття *«Першоцвіти»*

Мета: Формувати почуття обов'язку і відповідальності за їх збереження, спонукати до природоохоронної діяльності, запобіганню нанесенню збитків природі.

Розширити та поглибити знання дітей про першоцвіти, вміння розпізнавати їх за зовнішніми ознаками та за описом.

Розвивати спостережливість, екологічно-доцільну поведінку, прояви естетичних почуттів та любові до природи.

Виховувати самостійність, чуйність, бажання милуватися квітами, оберігати їх.

Матеріал: вірші Н. Забіли, М.Познанської про весну, весняну пору, загадки, гра-медитація *«Я пролісок»*, екологічна казка *«Пролісок»*, проблемна ситуація *«Перша квіточка»*.

Квітень

I заняття. *«Книга скарг природи»*

Мета: Закріпити уміння дітей спостерігати за природою, помічати та збирати «скарги» від тварин та рослин, знаходити шляхи допомоги їм.

Залучати дітей до встановлення причинно-наслідкових зв'язків між діяльністю людини та станом довкілля, розв'язування проблемних ситуацій.

Розвивати у дітей уважність, спостережливість, людяність, екологічний стиль мислення і відповідальне ставлення до природи, екологічну свідомість.

Виховувати екологічну культуру, бажання співпереживати, співчувати, турбуватися про природу, відчувати свою відповідальність перед природою.

Матеріал: гра «Бюро скарг і пропозицій», «А якщо б», інтерактивна вправа «Інтерв'ю у лісових мешканців», екологічна казка «Хто твої справжній друг», ілюстрації з зображенням тварин і рослин, вірш «Всі на світі один одному потрібні», шапочки для розігрування проблемних ситуацій.

II заняття. «Таємничий Космос»

Мета: Поглибити знання дітей про Космос як простір, що існує за межами планети Земля, та його мешканців (зірки, планети, метеорити, астероїди тощо), про Сонце, як небесну зірку, його значення для життя Землі.

Розвивати уяву, асоціативне і логічне мислення, пам'ять, зв'язне мовлення.

Виховувати екологічну свідомість, захоплення загадковістю та таємничістю Космосу, бажання пізнавати недосяжне.

Матеріал: загадки, ілюстрації планет, телескопу, телурій, дидактична гра «День і ніч», макет ракети, дидактична гра «Сонячна система», екологічна казка «Сестри».

Травень

I заняття. «Екологічні ланцюжки»

Мета: Формувати у дітей гуманний погляд на природу, допомогти їм зрозуміти, що людина і природа тісно пов'язані між собою, тому турбота про довкілля є водночас турботою про людину, про її майбутнє, а отже те, що завдає шкоди природі, шкодить і їй самій.

Закріпити і поглибити поняття про екологічні ланцюжки в природі. Удосконалювати вміння їх складати.

Розвивати чуттєві і емоційні усвідомлення взаємозв'язків і взаємозалежностей всіх об'єктів природи, людини і природи.

Виховувати самостійність, чуйність, екологічну свідомість.

Матеріал: ілюстрації різних об'єктів природи, предметні картинки, гра «Екологічні ланцюжки», «Павутинка», фарби, пензлики, папір для малювання на тему: «На землі потрібні всі: і дорослі, і малі», екологічна казка «Чарівна картина».

II заняття. «Гра-конкурс «Чи знаєш ти природу?»

Мета: Закріпити знання про рослинний і тваринний світ та його властивості, правила поводження у природі.

Розвивати у дітей усвідомлення важливості бережливого ставлення до об'єктів природи, позитивного і негативного впливу людини на них.

Виховувати екологічну свідомість і культуру, бажання пізнавати, берегти і примножувати природу.

Матеріал: проблемні питання і ситуації, ілюстрації з зображенням різних об'єктів і явищ природи, призи, схеми, моделі, художнє слово, звуки природи в запису, магнітофон.

5. Основні показники компетенції дітей

- Має уявлення про відмінності природи свого регіону;
- емоційно реагує на красу природи;
- усвідомлює важливість бережливого ставлення до об'єктів природи, позитивні та негативні впливи людини на природу;
- володіє навичками дбайливого ставлення до природного середовища, навичками догляду за об'єктами природи;
- дотримується правил природокористування, орієнтується у причинах забруднення навколишнього середовища;
- знає основні правила поведінки у природі;
- володіє знаннями та уявленнями про мешканців Червоної книги Сумщини, таємничого Космосу; самоцінність кожної рослини і тварини;
- розуміє відповідальність людей та власну за стан природного довкілля;
- уміє обережно досліджувати, експериментувати з природними об'єктами, робити самостійні відкриття, установлювати взаємозалежності між різними об'єктами природи;
- у разі потреби звертається до дорослого по допомогу;
- вміє передавати свої враження від спілкування з природою в різних видах діяльності;
- узгоджує свої дії з партнером по спільній діяльності;
- усвідомлює свою практичну вмілість;
- характеризується такими базовими якостями, як: людяність, спостережливість, відповідальність, самостійність, чуйність, допитливість, креативність.

6. Використана література:

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція/Науковий керівник: Піроженко Т.О., доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України. — К.: Видавництво, 2021. – 31 с.
2. Вимоги до парціальних програм. – Інтернетвидання. – 2011.
3. Гурткова робота в дошкільній установі// БВДС. – № 11. – 2008.
4. Енциклопедія для дітей «Цікавий світ природи». – Харків, 2008.
5. Програмно-методичне забезпечення гурткової роботи//рекомендації СОПППО щодо порядку розроблення програм для дошкільних навчальних закладів/інформаційно-методичний бюлетень. – Ш.: дошкільна освіта. - №5. – 2012.
6. Плохій З.П. Виховання позитивного емоційного ставлення до природи у дітей дошкільного віку. Екологічний вісник, 2003. – Січень-лютий.
7. Плохій З.П. Виховання екологічної культури дошкільників: метод. Посібник/З.П.Плохій. – К.: ред. журн. «Дошкільне виховання», 2002.
8. Любарова В., Стеценко І. Екологічний зорепад у іграх та розвагах. – К.: «Шк. Світ». – 2009.
9. Любарова В. Найменшим про найменших. – К.: «Шк. Світ». – 2010.
10. Чарівний світ навколо нас//БВДС. – № 23. – 2005.
11. «Червона книга Сумщини. Рослини. Тварини». – К.: «Світич». - 2008.
12. Яришева Н. Ф. Природа України/Н.Ф. Яришева. – К.: Вища шк., 1995.
13. Яришева Н. Ф. «Збережемо багатства довкілля»// Дошкільне виховання. - №3. – 2004.
14. Яришева Н. Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. К., 1993.